

Valerica CELMARE*

PRACTICA AVORTULUI ÎN CONȘTIINȚA UMANITĂȚII

Abstract

The Practice of Abortion in the Consciousness of Humanity

The article makes a historical foray on the way in which abortion was regarded in the culture of different peoples. Doctrinaire Christian aspect towards the abortion issue is another point of interest in the present study. This article discusses the abortion issue as it is seen in the canons of the Christian Church. The approach is as interfaith perspective because it highlights the orthodox, the roman catholic, but also the neo-protestant point of view. The basic idea is the unity of Christian denominations regarding the practice of abortion. It is also discussed the approach of abortion from the canonical perspective of Christian confessions (Roman Catholic, Orthodox and Neo-Protestant). The basic idea is, in fact, the unit's views regarding the seriousness of abortifacient.

Keywords: abortion, history, peoples' culture, canons, Christian doctrine, interfaith, Christian churches

Avortul în decursul istoriei

Încă din cele mai vechi timpuri, avortul a fost considerat din punct de vedere moral, juridic și religios, o crimă¹.

Societățile primitive nu cunoșteau avortul², deși, la unele populații preistorice de vânători - culegători, nou-născuții erau uneori nedoriți³. Infanticidul era, însă, mai simplu de a fi realizat. Șeful familiei avea dreptul absolut asupra descendenților săi⁴.

Primul text penal privind avortul se găsește în legile asiriene. Originalitatea textului constă în aceea că această lege pedepsește femeia care avortează voluntar: „*Se va trage în țeapă și nu se va îngropa*”⁵, sentința executându-se chiar și asupra cadavrului femeii care murise în urma manevrelor abortive. În schimb infanticidul era o practică răspândită (mai cu seamă când privea fetițele) și nu avea conotații morale și religioase,

* Asist. univ. dr., Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați.

1 Luca, Vasile, *Avortul provocat*, Editura Medicală, București, 1987, pag. 11.

2 Idem.

3 Chirică, Vasile, *Cu femeia prin milenii, mit și realitate*, Editura Helios, Iași, 1997, pag. 40.

4 Luca, Vasile, *op. cit.*, pag. 11.

5 Idem.

după cum nu atrăgea după sine nicio sancțiune penală; avortul însemna însă o posibilitate de 50% de a rata șansa de a avea un băiat, ceea ce în comunitățile pastoral-agrară antice nu putea fi îngăduit⁶.

În India antică, textele literaturii Veda considerau că avortul este un păcat pentru care nu este iertare. În budism, Codul lui Manu și Zenda - Vesta asimilau avortul cu omuciderea, considerând că uciderea copiilor în sânul matern este un păcat la fel de grav ca și uciderea părinților⁷.

În Persia, Cartea Sfântă a lui Zoroastru (sec. VII î. Hr.) aducea o inovație: nu numai că se pedepseau autorii avortului, ci trebuia să se asigure și protecția fetei seduse⁸, în cazul tinerelor necăsătorite.

Hitiții pedepseau avortul - potrivit Codului lui Hamurabi, promulgat în anul 1728 î.Hr. - cu amendă, iar în unele cazuri cu moartea⁹: „209. Dacă cineva a lovit pe fiica unui om liber, provocându-i avortul, atunci va plăti pentru fetus zece șekeli de argint. 210. Dacă femeia a murit, i se va omorî și lui o fiică. 211. Dacă cineva, prin lovire, a pricinuit avortul unei fiice de mușkenu, va plăti 5 șekeli de argint. 212. Dacă acea femeie a murit, el va plăti o jumătate de mină de argint. 213. Dacă a lovit pe sclava cuiva, pricinuindu-i avort, el va plăti o treime dintr-o mină de argint”¹⁰.

Într-o variantă a acestei legi, amenda era în funcție de vârsta sarcinii femeii lovite:

„Dacă cineva cauzează avortul unei femei libere, dacă este a 10-a lună, el va da 10 șekeli de argint, dacă este a 5-a lună, el va da 5 șekeli de argint și-și va zălogi avortul ca garanție”¹¹. Aceleași pedepse severe existau și la babilonieni¹².

La evrei, cazurile de avort erau extrem de rare deoarece numărul mare de copii în familie era socotit un dar dumnezeiesc, iar sacrificiile de copii oferite lui Moloh, zeul canaaneilor, au fost privite drept crime și condamnate cu mare asprime de către profeți¹³. Existau totuși și în legislația mozaică măsuri pentru protejarea femeilor însărcinate: „De se vor bate niscaiva oameni și vor lovi o femeie însărcinată și aceasta va lepăda copilul său fără altă vătămare, să se supună cel vinovat la despăgubirea ce-o va cere bărbatul acelei

6 Oprescu, Dan, *Filosofia avortului*, Editura Trei, București, 1997, pag. 12.

7 Dumea, Claudiu, pr., *Salvați viața!*, Editura ARC, București, apărută la Buzău, 1997, pag. 17.

8 Luca, Vasile, *op. cit.*, pag. 11.

9 Dumea, Claudiu, pr., *op. cit.*, pag. 17.

10 Oprescu, Dan, *op. cit.*, pag. 15.

11 Dumea, Claudiu, pr., *op. cit.*, pag. 17.

12 Chirică, Vasile, *op. cit.*, pag. 114.

13 Abrudan, Dumitru pr. prof. dr., Cornișescu, Emilian, diac. prof. dr., *Arheologie Biblică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, pag. 179.

femei și el va trebui să plătească potrivit cu hotărârea judecătorească. Iar de va fi altă vătămare, atunci să se plătească suflet pentru suflet ...”¹⁴

(Ieșirea 21/22-23)

În Grecia Antică, deși puțini autori vorbeau de avortul provocat, se pare că el era totuși foarte frecvent. Aristotel scrie despre acest lucru în cartea sa - Politica - și chiar recomandă avortul, dar înainte ca fătul să fie primit „suflet vieții”. Această perioadă era fixată de la a 14-a la a 24-a zi de la concepție¹⁵.

„Dacă unele căsnicii devin fecunde peste limita impusă populației prin lege, va trebui să se provoace avortul, mai înainte ca embrionul să fi primit viață și simțire. Crima ori nevinovăția acestui fapt atârnă numai de această condiție a vieții și simțirii.”¹⁶ (Politica IV, 14, 10)

Conștiința și convingerea unanimă, însă, considera avortul, chiar dacă acesta era practicat, un delict, un act imoral¹⁷. O inscripție la templul grec de la Men-Tyranos avertiza: „Nimeni, dacă a făcut avort, nu poate intra timp de 40 de zile în templu; va intra după ce se va fi purificat în apele templului”¹⁸.

Chiar celebrul Licurg, care a recurs la selecția naturală a copiilor, prin eliminarea copiilor diformi, a dat legi drastice împotriva avortului, numind femeia care avortează „ființă detestabilă”¹⁹.

La Roma, avortul era practicat clandestin, în special de „matroana”, moașe empirice ce locuiau în cartierele rău famate²⁰.

În legislația romană, copilul nenăscut era considerat subiect capabil de drepturi: „Infans conceptus pro nato habetur, quoties de eins commodis agitur” (Copilul zămislit e considerat ca și născut ori de câte ori e vorba de interesele lui)²¹.

Legile pedepseau sever provocarea de avort. Numeroși împărați au luptat împotriva „crimei extraordinare”. O lege a împăratului Valentinian aplica pedeapsa cu moartea, iar Iustinian, pe lângă pedepsele prevăzute de legile anterioare, permitea repudierea soției de către soț²². De asemeni, legea Cornelia pedepsea sever avortul criminal²³.

14 Chirică, Vasile, *op. cit.*, pag. 132.

15 Luca, Vasile, *op. cit.*, pag. 11.

16 Oprescu, Dan, *op. cit.*, pag. 32.

17 Dumea, Claudiu, *pr., o.p. cit.*, pag. 18.

18 Idem.

19 Idem

20 Luca, Vasile, *op. cit.*, pag. 11.

21 *** Asociația Medicilor Catolici Iași, *Avortul, întrebări și răspunsuri*, Editura Presa Bună, Iași, 1993, pag. 16.

22 Luca, Vasile, *op. cit.*, pag. 11.

23 Bologa, V.L. și colaboratorii, *Istoria Medicinii Universale*, Editura Medicală, București, 1970, pag. 530.

Avortul a fost totuși practicat la Roma, mai ales în perioadele de decadentă ale Imperiului. Informații despre acest lucru ne parvin din textele vremii. Spre exemplu, Ovidiu descria cazul Carinei, care a avortat riscându-și viața pentru a-și menține farmecele fizice. El le condamnă pe abortiste pentru măcelul pe care îl provoacă. Scriitorul Suetoniu îi reproșează împăratului Domițian faptul de a fi avut relații sexuale cu nepoata sa Iulia și îl găsește vinovat de moartea acesteia, provocată de avortul pe care a îndemnat-o să-l facă²⁴. În Satirele sale, poetul Juvenal condamnă clasele bogate în rândul cărora avortul era o practică frecventă, spunând: „În paturile de aur, aproape niciodată nu zace o lehză”²⁵, iar Seneca aducea elogii mamei sale pentru că nu s-a lăsat victima marilor corupții morale ale epocii și anume: disprețului fecundității, rușinii de a rămâne însărcinată, obsesiei frumuseții corporale și avortului²⁶.

Odată cu apariția creștinismului, concepția că avortul este o crimă se impune. El era asimilat cu omuciderea, iar pedeapsa prevăzută era cea a asasinilor²⁷.

La începutul secolului III d. Hr., apologetul Minucius Felix scria împotriva necreștinilor: „Voi sunteți cei care vă lăsați uneori fiii abia născuți, în fața fiarelor și păsărilor, sau îi omorâți alteleori în mod barbar, strangulându-i. Aveți mijloace cu care distrugeți viața viitorului om chiar în pântecul voastre, omorându-vă copii înainte de a-i naște”²⁸.

În Evul Mediu, crima de avort era pedepsită cu moartea și complicitățile sufereau aceeași pedeapsă: vinovatul era spânzurat, iar bunurile confiscate²⁹. Este celebru în epocă procesul lui La Constantine, o moașă considerată responsabilă pentru moartea prin avort a domnișoarei Du Parc, iubita lui Racine³⁰.

În epoca iluminismului, în Franța, spiritele evolute ale filosofilor s-au ridicat contra rigorilor legii, cerând abolirea pedepsei cu moartea. Revoluția franceză suprimă pedeapsa cu moartea, dar sentința pentru cel vinovat de comiterea unui avort este de 20 de ani închisoare. Era pedepsit doar cel care provoca avortul, mama fiind absolvită de pedepsă³¹.

Practicarea avortului nu era pedepsită numai în lumea europeană, ci și în lumea arabă, Coranul lui Mahomed scrie la capitolul “Masa”, paragraful 35: „Cine omoară un om care nu a săvârșit nici crimă, nici un alt

24 Dumea, Claudiu, pr., *op. cit.*, pag. 18.

25 Ibidem, pag. 19.

26 Ibidem, pag. 18.

27 Luca, Vasile, *op. cit.*, pag. 11.

28 Oprescu, Dan, *op. cit.*, pag. 50.

29 Luca, Vasile, *op. cit.*, pag. 11.

30 Bydlowski, Monique, *Psihanaliza maternității*, traducere din limba franceză de Georgeta Metrea, Editura Trei, Iași, 1998, pag. 30.

31 Luca, Vasile, *op. cit.*, pag. 11.

*păcat grav, este ca și cum ar fi omorât omenirea întreagă. Și cine salvează viața unui nevinovat este ca și cum ar salva întreaga omenire*³².

Practicarea avortului a constituit un domeniu care a preocupat din cele mai vechi timpuri nu numai juriștii ci și medicii. Istoria medicinei cunoaște preocupări privind cauzele, simptomele și consecințele avortului. Practicarea lui a fost însă condamnată de ei, aproape în unanimitate. Fătul era considerat om deplin, iar avortul era considerat crimă, omucidere.

Vechii egipteni se preocupau de tratarea sterilității feminine dar și de anticoncepție. Avortul criminal, însă, era pedepsit³³.

La Roma, medicul Soran din Efes, adevăratul fondator al obstetricii și ginecologiei, era adversarul avorturilor și un propagandist al metodelor anticoncepționale³⁴.

Dintre medicii arabi, Avicenna s-a ocupat sistematic de igiena sarcinii, de puericultura intrauterină, de îngrijirea nou-născuților, de alăptarea naturală și de înțărcare, de metodele de provocare a avortului și de soluționarea distociei mecanice prin sacrificarea fătului. Chirurgul Abul Quasim s-a ocupat mai intens de obstetrică, iar în scrierile sale se adresează moașelor. El a combătut provocarea avortului, a descris tehnica operatorie obstetricală și instrumentele necesare pentru tratarea distociei³⁵.

În Grecia, Hippocrate s-a preocupat de simptomele sarcinii, ale avortului, ale nașterii, de prezența transversale și pelviene³⁶. În celebrul său jurământ care a constituit regula de conduită medicală de-a lungul veacurilor, a interzis practica avortului: „*Eu nu voi da nimănui otravă dacă mi se va cere, nici nu voi avea inițiativa unei astfel de sugestii ; la fel, eu nu voi da nici unei femei un pesar abortiv*”³⁷.

Acest jurământ a fost repetat de medici de-a lungul timpului și formulat în diferite moduri, dar în esență, el este același. Spre exemplu, în Jurământul Medicului Arab se spune: „*Nu voi administra niciodată otravă pacienților mei, nu voi da niciodată sfaturi de felul acesta și, de asemeni, nu voi contribui la practicarea avortului*”³⁸.

Prin Jurământul moașelor din România, din 1839, fiecare absolventă a Școlii de moașe, jura în numele Sfintei Treimi că nu va „*îndupleca la stricarea sau lepădarea vreunui copil, la ascunderea sau schimbarea lui, sau la altă*

32 Kalamaras, Meletios, *Avortul*, traducere Garoafa Coman, Editura „Ortodoxos Kypseli”, Tesalonic, 1991, pag.16.

33 Bologa, V.L. și colaboratorii, *op. cit.*, pag. 530.

34 Idem.

35 Idem.

36 Idem.

37 Luca, Vasile, *op. cit.*, pag. 11.

38 ***Asociația Medicilor Catolici Iași, *op. cit.*, pag. 38.

osânditoare urmare de asemenea natură”³⁹, iar „întâmplările criminale le vor arăta îndată autorităților competente, descoperind toate cu scrupulozitate”⁴⁰.

Ultima formulare a Jurământului lui Hippocrate o găsim în *Jurământul de la Geneva din 1948*: „Nu voi consimți ca deosebiri de religie, de națiune, de rasă, de partid sau de clasă socială să se interpună între datorita mea și pacientul meu. Voi avea respect absolut pentru viața umană, din momentul zămislirii”⁴¹.

Preocupări în privința practicilor abortive se întâlnesc și la unele populații tribale contemporane. Astfel, femeile din cultura Manja, din nordul bazinului fluviului Zair, folosesc drept abortive decoctul rădăcinilor de *acanthus sp.*, amestecat cu miere de albine și făina de *cucurbitaceae* și *cucumis melo*⁴².

Băștinașii juruna folosesc planta *sipaw* pentru a evita o sarcină nedorită⁴³. Cowel, care a studiat viața acestui trib, amintește în cartea sa, *Inima pădurii*, și de un caz de avort provocat la o fată juruna, necăsătorită: „Apoi mama bate băiatul din pânțele și puțin după aceea, băiatul mort. Fata bolnavă multe zile”⁴⁴.

La amerindienii din America Septentrională, o femeie care rămâne însărcinată în primul an de căsătorie este considerată ca fiind lipsită de cumpătare; ca să-și nimicească rodul prea timpuriu al pântecului, ea bea uneori sucul unui soi de vârnant. Totuși, o femeie nu este prețuită decât din clipa în care devine mamă.⁴⁵

Tot la amerindieni, în timpul unei nașteri dificile, „când copilul se prezintă rău și nu reușesc să-l întoarcă, ele (femeile) procedează la sufocarea mamei, care zăbătându-se ca să scape de moarte, eliberează fătul prin efortul unei ultime contracții. Înainte de a se recurge la această metodă, femeia este întotdeauna avertizată; ea nu ezită niciodată să se sacrifice. Uneori, sufocarea nu e totală și este salvat atât copilul cât și eroica lui mamă”⁴⁶.

În Europa, preocuparea pentru limitarea nașterilor a apărut în 1798, odată cu publicarea unui eseu de către pastorul anglican Robert Malthus. Acesta era impresionat de mizeria în care trăia o mare parte din populația Angliei. Analizând cauzele sărăciei, el a ajuns la concluzia că aceasta se datorează unei legi a naturii, potrivit căreia ritmul creșterii populației este

39 *** *Jurnal de nursing, Revista pentru educație și informare profesională*, Anul 2, Nr. 2(6), 1994, pag. 16.

40 Idem.

41 Dumea, Claudiu, pr., *Omul între „a fi” sau „a nu fi”*, Editura Arhiepiscopiei Romano - Catolice, București, 1998, pag. 56.

42 Chirică, Vasile, *op. cit.*, pag. 41.

43 Cowel, A., *Inima pădurii*, Editura Științifică, București, 1968, pag. 198.

44 Ibidem, pag. 199.

45 Chateaubriand, *Călătorii*, Editura Sport - Turism, București, 1978, pag. 71.

46 Ibidem, pag. 89.

mult mai mare decât ritmul creșterii mijloacelor de întreținere. De aici alarma unei suprapopulații pe care planeta nu ar mai fi în stare s-o hrănească. Pentru a face față unui asemenea pericol, Malthus recomanda reducerea ritmului creșterii populației prin încheierea căsătoriei la o vârstă mai înaintată și mai ales prin practica înfrânării de către soți.⁴⁷

Ulterior, a apărut neomalthusianismul care a fost lansat în 1823 de Francis Place, dar a explodat abia în secolul nostru, luând după război proporții impresionante⁴⁸.

Așa și-a făcut apariția mișcarea adeptilor întreruperii artificiale de sarcină (proavortioniștii). Cu timpul, mișcarea aceasta s-a concretizat în asociații, grupuri de inițiativă, prelegeri, manifestări de protest, cerând ca avorturile să nu mai fie în niciun fel pedepsite de lege, motivându-se că s-a schimbat concepția morală și este deci anacronic ca ele să fie considerate ucidere sau crimă.⁴⁹

Principalul argument al adeptilor scoaterii de sub incidența legii a avorturilor a fost că fiecare femeie are dreptul să dispună ea însăși de trupul ei și că nu permite unei alte persoane să intervină și să hotărască asupra unei teme atât de personale ca cea a dispunerii de propriul trup.⁵⁰ Embrionul, spun ei, este o bucată de trup a cărui expulzare din corpul mamei este o problemă absolut personală, nu constituie nicidecum o problemă morală și nu poate fi considerată o crimă. O doamnă ce reprezintă această mișcare scria: „Fătul devine om separat de personalitatea mamei sale numai când poate să aibă existență de sine, adică odată cu nașterea sa”⁵¹.

Această mișcare a avut o influență foarte puternică, reușind să convingă guvernele unor țări în privința legalizării avorturilor. Primul exemplu l-a dat Anglia, care a legalizat avorturile în 1967. Au urmat Statele Unite în 1973, cu faimoasa decizie a Curții Supreme care proclama că până în săptămâna a 28-a, embrionul nu va mai fi protejat de legile statului, deci poate fi eliminat. Rând pe rând, țările occidentale au legalizat avortul. Irlanda a rezistat cel mai mult, cedând abia în 1994.⁵²

47 Dumea, Claudiu, pr., *Planificarea familială după morala catolică*, Editura Presa Bună, Iași, 1994, pag. 6.

48 Idem.

49 Kalamaras, Meletios, *op. cit.*, pag. 3.

50 Ibidem, pag. 4.

51 Ibidem, pag. 5.

52 Dumea, Claudiu, pr., *Omul între „a fi” sau „a nu fi”*, Editura Arhiepiscopiei Romano - Catolice, București, 1998, pag. 58.

În țara noastră, legalizarea avorturilor s-a făcut după Revoluția din Decembrie 1989, prin Decretul Lege 1/1989 care încuviința întreruperile de sarcină la cererea femeii însărcinate, fără nici o restricție.⁵³

Perspectivă teologică asupra practicii avorturilor

De la începuturile ei, Biserica creștină a condamnat avortul, considerându-l un păcat foarte grav, o crimă odioasă îndreptată împotriva lui Dumnezeu, a vieții și a oamenilor. Ea și-a bazat atitudinea anti-avort pe existența lui Dumnezeu și pe porunca a cincea a Decalogului: „Să nu ucizi !” (Ieșire, cap. 20/13)⁵⁴

Sfinții Părinți au văzut în același timp în avort un păcat împotriva Sfântului Duh⁵⁵ deoarece:

1. Se distruge ființa în care Dumnezeu și-a pus chipul Său. Omul a fost creat de Dumnezeu. La Geneză cap. 1/26-27 este relatat: „Dumnezeu a zis: Să facem om după chipul și asemănarea Noastră ... Și a făcut Dumnezeu om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; și l-a făcut bărbat și femeie”⁵⁶.

Încă din primul moment al zămislirii, în celula embrionară nu este prezent numai chipul noii ființe umane, ci și chipul lui Dumnezeu întipărit direct de Acesta⁵⁷.

Prin avort este distrus chipul lui Dumnezeu sădit în om, este distrus și zădărnicit pentru totdeauna planul pe care Dumnezeu îl are din veșnicie cu privire la orice ființă umană chemată la existență⁵⁸.

Datorită chipului și asemănării lui Dumnezeu pe care o poartă în el, omul are răspunderea de a da viață altora. Refuzând această responsabilitate a procreației, omul respinge asemănarea sa cu Dumnezeu, respinge pe Creatorul său și prin aceasta alterează propria sa umanitate⁵⁹.

53 Nistoreanu, Gheorghe, Boroii, Alexandru, Molnar, Ioan și colaboratorii, *Drept Penal - partea specială*, Editura Europa Nova, București, 1997, pag. 135.

54 Stössel, Pius, Myriam, *de ce plângi? - Trauma avortului*, traducere din limba germană de dr. Cristina Valea, Editura Ariel, Timișoara, 1998, pag. 18.

55 *** *Candela Moldovei*, an VI, nr. 5-6 / mai - iunie / 1997, Editura Trinitas, Iași, 1997, pag. 12.

56 *** *Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

57 Dumea, Claudiu, pr., *Omul între „a fi” sau „a nu fi”*, Editura Arhiepiscopiei Romano - Catolice, București, 1998, pag. 67.

58 Dumea, Claudiu, pr., *Salvați viața!*, Editura ARC, București, apărută la Buzău, 1997, pag. 26.

59 Moldovan, Ilie, pr. prof., *Adevărul și frumusețea căsătoriei - Teologia iubirii*, vol. II, Alba Iulia, 1996, pag. 213.

Procreația se constituie ca datorie în virtutea poruncii divine: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți”⁶⁰. (Geneză 1, 18). Sfântul Ioan Gură de Aur spune că „nașterea de moștenitori a fost pentru oameni cea mai mare mângâiere pentru pierderea mântuirii”⁶¹. Mai mult, el compara nașterea de copii cu Învierea, considerând-o o imagine a Învierii, pentru că prin aceasta Dumnezeu a rânduit ca în locul celor morți să se ridice alții.

2. Se intervine în drepturile lui Dumnezeu, care este singurul stăpân asupra vieții și morții.

După Sfinții Părinți, nașterea nu este de la om ci de la Dumnezeu⁶². Adresându-se propriilor ei copii, mama Macabeilor se exprimă astfel: „Nu știu cum v-ați zămislit în pântecele meu și nu v-am dat eu duh și viață și închipuirea fiecăruia nu eu am întocmit-o”⁶³. (II Macabei, 7/22)

Tot în acest sens scrie psalmistul David:

„Că Tu m-ai zidit și ai pus peste mine mâna Ta ... Tu ai zidit rărunchii mei, Doamne, Tu m-ai alcătuit în pântecele maicii mele ... Nu sunt ascunse de Tine oasele mele, pe care le-ai făcut întru ascuns, nici ființa mea pe care ai urzit-o ca în cele mai de jos ale pământului.”⁶⁴ (Ps. 138/5-15)

Fiind singur Creator al vieții, Dumnezeu este unica persoană care poate hotărî asupra morții. De aceea, cine săvârșește un avort își atribuie rolul de Dumnezeu, nesocotind porunca Lui: „Să nu ucizi”⁶⁵ (Ieșire, cap. 20/13) precum și cuvintele: „Eu și sângele vostru, în care este viața voastră, îl voi cere de la orice fiară; și voi cere viața omului și din mâna omului, din mâna fratelui său. (...) De va vărsa cineva sânge omenesc, sângele aceluia de mânia de om se va vărsa, căci Dumnezeu a făcut omul după chipul Său”⁶⁶. (Geneză, 9/5-6).

3. Se răpește prin avort un drept firesc al fiecărei ființe - dreptul de a se naște - și cel mai de preț dăruit omului de Dumnezeu pe care nimeni nu-l mai poate da înapoi - viața.

În lumea contemporană este foarte des vehiculată ideea că fetusul nu este decât „un pachet de celule”, o materie fără suflet. Părinții sunt considerați singurele persoane care au dat viață copiilor lor, Dumnezeu

60 Ibidem, pag. 219.

61 *Familia creștină azi*, Extras din revista Teologie și viață, nr. 5-7 / 1994, Editura Trinitas, Iași, 1995, pag. 57.

62 Ibidem, pag. 108.

63 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 233.

64 *Familia creștină azi*, Extras din revista Teologie și viață, nr. 5-7 / 1994, Editura Trinitas, Iași, 1995, pag. 101.

65 *** *Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

66 Idem.

fiind exclus de la actul creației. În consecință, ei sunt liberi să decidă asupra vieții sau morții viitorului lor copil⁶⁷.

Biserica respinge cu vehemență acest punct de vedere, considerând că „*orice prunc, chiar și numai de o zi, odată conceput în trupul mamei are în el un „suflet”, sau, după cuvântul Scripturii, „duh de viață”*. Căci ceea ce s-a petrecut în paradisul dintâi, mai precis, în ziua a șasea a Creației, când Dumnezeu a făcut pe om, se petrece și în trupul femeii mame.”⁶⁸ Existența în sânul mamei a unei „*sufări de viață*” din ceasul conceperii, datorită unei intervenții divine creatoare, este pentru gândirea ortodoxă un adevăr absolut. De aceea și orice atentat asupra fătului odată conceput este un atentat asupra unui om întreg, format din suflet și trup⁶⁹, atentat cu atât mai josnic cu cât acea faptură este o ființă lipsită de apărare.⁷⁰

Doctrina Bisericii despre existența sufletului din momentul conceperii se bazează pe cuvântul Scripturii: „*Atunci, luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie*”⁷¹. (Facerea 2/7)

Așadar, din momentul întâlnirii celor două celule vitale, fătul este zămislit, ca un principiu de viață de sine stătător. Viața copilului începe din clipa în care este conceput. În acel moment, Dumnezeu îi creează sufletul nemuritor. O viață omenească întreagă începe atunci și porunca lui Dumnezeu „*să nu ucizi*” se întinde până acolo⁷².

În acest sens, Sfântul Grigorie de Nissa spunea: „nu e drept a zice nici că sufletul e înaintea trupului și nici că trupul e fără suflet, ci amândouă au unic început, întemeiat după rațiunea Lui mai înaltă, în voia primă a lui Dumnezeu”⁷³, iar Sfântul Vasile cel Mare declara: „*noi nu facem o distincție precisă între un fetus care a fost deja format și unul care încă nu a fost format*”⁷⁴.

Calendarul Bisericii Ortodoxe cunoaște patru sărbători care prăznuiesc nu doar nașterea ci chiar zămisirea sfinților.⁷⁵ Așa este, spre exemplu, zămisirea Sfântului Ioan Botezătorul. Bunavestire este însăși sărbătoarea conceperii Mântuitorului în pântecul Maicii Domnului.⁷⁶

67 Habra, Georges, *Iubire și senzualitate*, traducere Dora Mezdrea, Editura Anastasia, București, 1994, pag. 114.

68 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 222.

69 Ibidem, pag. 233.

70 Habra, Georges, *op. cit.* pag. 113.

71 *** *Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

72 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 222.

73 Ibidem, pag. 233.

74 Ibidem, pag. 240.

75 Ibidem, pag. 233.

76 Idem.

Întrupându-se, Cuvântul nu a fost mai întâi un trup inert⁷⁷, neînsuflețit. El a fost primit de Preacurata Fecioară Maria cu bucurie, de credință și cutremur în fața tainei săvârșite⁷⁸:

„Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău !” ⁷⁹(Luca 1/38)

Urmând exemplul Maicii Domnului, fiecare mamă trebuie să-și primească pruncul cu bucurie și cu credință⁸⁰ că ceea ce s-a săvârșit în ea este o taină a lui Dumnezeu. Mai mult, în Sfânta Sa Evanghelie, Mântuitorul afirmă:

„Oricine va primi în numele Meu pe unul din acești copii, pe Mine mă primește; și oricine Mă primește, nu pe Mine mă primește, ci pe Cel ce M-a trimis pe mine” ⁸¹(Marcu 9, 37).

Un alt aspect al gravității păcatului săvârșit prin avort este acela că viitorul om este împiedicat să se împărtășească de harul dumnezeirii. „Omul”, spune Sfântul Vasile cel Mare, „este o făptură care a primit porunca să devină Dumnezeu”⁸². Avortul ia deci dreptul la viață unei ființe omenești înainte de a se bucura de ea și mai ales înainte de a se învrednici de Sfântul Botez care i-ar fi conferit pruncului o viață nouă în Hristos.⁸³ Este nesocotită astfel porunca Mântuitorului: „Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți; că a unora ca acestora este Împărăția cerurilor”⁸⁴. (Matei 19/14)

4. Prin avort se încalcă porunca dragostei: „să vă iubiți unii pe alții precum și Eu v-am iubit pe voi. Nu există dragoste mai mare ca cineva să-și pună viața pentru aproapele său.” ⁸⁵(Ioan 15/12-13)

Măsura iubirii desăvârșite este însuși Dumnezeu Care „atât de mult a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul - Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică”⁸⁶ (Ioan 3/16-17). De aceea, Sfinții Părinți consideră avortul drept o negare a iubirii de oameni a lui Dumnezeu Care l-a creat pe om ca să se înmulțească și să devină moștenitor al Împărăției cerurilor pentru care s-a jertfit Domnul nostru Iisus Hristos.⁸⁷ Prin urmare,

77 Clément, Olivier, *Trupul morții și al slavei, traducere sora Eugenia Vlad*, Asociația filantropică medicală creștină CHRISTIANA, București, 1966, pag. 82.

78 Evdokimov, Paul, *Femeia și mântuirea lumii*, traducere - Gabriela Moldoveanu, Asociația filantropică medicală creștină CHRISTIANA, București, 1995, pag. 55

79 ****Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

80 Clément, Olivier, *op. cit.*, pag. 82.

81 *** *Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

82 Evdokimov, Paul, *op. cit.*, pag. 51.

83 Kalamaras, Meletios, *op. cit.*, pag. 27.

84 *** *Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

85 Idem.

86 Idem.

87 *Familia creștină azi*, Extras din revista Teologie și viață, nr. 5-7 / 1994, Editura Trinitas, Iași, 1995, pag. 108.

omul, împotrivindu-se nașterii de copii, se împotrivește Creatorului Care a hotărât și binecuvântat aceasta⁸⁸, iar printr-o astfel de împotrivire, „Dumnezeu este împiedicat să-Și desăvârșească visul iubirii”⁸⁹.

5. Prin avort seucid serii întregii de urmași, care aveau dreptul la viață și puteau fi de mare folos societății, deci un impediment în calea perpetuării speciei.

Privit din această perspectivă, avortul este un genocid, pentru că uciderea unei persoane și a urmașilor ei posibili înseamnă de fapt uciderea unui neam întreg.⁹⁰

Totodată, avortul este un deicid, deoarece odată cu sângele copilului se varsă sângele lui Hristos.⁹¹ Există o identitate mistică între sângele copilului și sângele lui Hristos, identitate fundamentală pe textul de la Matei 25/45: „întrucât nu ați făcut unuia dintre aceștia prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut”⁹².

Gravitatea acestui păcat face ca el să fie comparat cu masacrul celor 14000 de copii din Bethleem, făcut de Irod pentru ca domnia sa asupra Israelului să nu-i fie tulburată.⁹³

6. Avortul afectează dragostea dintre soți, fiind „ultima etapă a nimicirii conjugale”⁹⁴.

Familia a fost întemeiată de Dumnezeu pentru a continua viața pe pământ, pentru a crește copii credincioși și iubitori de Dumnezeu pentru a păstra credința și viața morală în societate.⁹⁵ Model pentru toți creștinii este familia sfântă a Dreptului Iosif și a Sfintei Fecioare Maria, în care a crescut Mântuitorul Iisus Hristos.⁹⁶ Așa cum Hristos a fost în același timp Fiu al lui Dumnezeu și al Fecioarei Maria, tot așa, fiecare copil este al lui Dumnezeu și al părinților deopotrivă.⁹⁷ Mai mult, el este un dar încredințat de Dumnezeu părinților⁹⁸, iar nașterea lui este o taină a colaborării dintre Creator și făptura Sa⁹⁹. Împotrivindu-se procreării și nașterii de copii prin practicarea avortului, omul, nu numai că nu-și îndeplinește misiunea de continuator al Creației și împreună - lucrător cu Dumnezeu, ci aduce o

88 Idem.

89 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 222.

90 Ibidem, pag. 236.

91 Idem.

92 Idem.

93 Kalamaras, Meletios, *op. cit.*, pag. 28.

94 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 230.

95 *Familia creștină azi*, Extras din revista Teologie și viață, nr. 5-7 / 1994, Editura Trinitas, Iași, 1995, pag. 160.

96 Idem.

97 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 214.

98 Idem.

99 Ibidem, pag. 234.

basfemie Creatorului și legiuitorului său Care l-a învrednicit de o așa mare cinste.¹⁰⁰

Cea mai însemnată datorie pe care o au părinții față de copii este iubirea¹⁰¹. Așa cum Hristos a iubit Biserica și S-a dat pe Sine pentru ea (Efes - 5/25), tot așa, părinții au această datorie față de copiii lor.¹⁰² Actul suprem de iubire din partea soților este acela de a transmite unei alte persoane umane, copilului, scânteia vieții pe care și ei au primit-o la rândul lor și care aparține Creatorului.¹⁰³ Dacă soții exclud din viața lor conjugală transmiterea vieții, aceasta nu mai este expresia iubirii ci expresia unui egoism în doi și a unui hedonism steril, lipsit de sens, ei devenind astfel sclavii instinctelor și pasiunii oarbe, profanând iubirea conjugală autentică.¹⁰⁴

Fericirea celor doi este deplină și binecuvântată de Dumnezeu atunci când apar pruncii: „*Fericit este omul care-și va umple casa de copii*”¹⁰⁵, spune Proorocul David (Ps. 126/5). Iubirea dintre soți rodește în Taina Căsătoriei multe daruri, dintre care cel mai mare este acela al nașterii de prunci.¹⁰⁶ Nesocotirea acestui dar neagă însuși scopul pentru care ea a fost instituită.¹⁰⁷

De asemeni, prin evitarea procreării și avort este negată și nimicită menirea femeii în lume: aceea de a continua viața pe pământ. Referitor la aceasta, Sfântul Ioan Gură de Aur spunea că „*femeia a fost dată spre naștere de prunci*”¹⁰⁸, iar Sfântul Apostol Pavel afirma: „*femeia se va mântui prin naștere de fii*”¹⁰⁹. (I Tim. 2/15) Prin păcatul avortului, însă, trupul femeii care a fost creat spre a fi izvorător de viață devine izvor al morții; pântecelul ei pregătit inițial pentru a da naștere de prunci se pregătește acum pentru ucidere.¹¹⁰

7. Cei ce comit avortul se împotrivesc mântuirii lor.¹¹¹

100 *Familia creștină azi*, Extras din revista Teologie și viață, nr. 5-7 / 1994, Editura Trinitas, Iași, 1995, pag. 108.

101 Ibidem, pag. 160.

102 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 214.

103 Dumea, Claudiu, pr., *Planificarea familială după morală catolică*, Editura Presa Bună, Iași, 1994, pag. 5.

104 Idem.

105 ****Candela Moldovei*, anul VI, nr. 5-6 / mai - iunie / 1997, supliment *Muguri de Lumină*, an V, nr.2 (18), Editura Trinitas, 1997.

106 Idem.

107 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 220.

108 Kalamaras, Meletios, *op. cit.*, pag. 27.

109 ****Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

110 Kalamaras, Meletios, *op. cit.*, pag. 27.

111 *** *Candela Moldovei*, an VI, nr. 5-6 / mai - iunie / 1997, Editura Trinitas, Iași, 1997, pag. 12.

Toți care împiedică nașterea de copii, prin orice fel de mijloace, sunt ucigași.¹¹² Păcatul uciderii este strigător la cer (Facerea 4/10).¹¹³ El întinează pământul și aduce osânda lui Dumnezeu:

*„Și a mâniat pe Domnul fapta lor nelegiuită
Și-o urgie fără margini peste ei a fost pornită”.*

(Ps. 105/29)¹¹⁴

Dumnezeu privește cu mânie asupra celui ucigaș¹¹⁵:

*„Că Tu-l vei pierde pe pizmaș,
Pe toți care grăiesc minciuna,
Și-i vei urî întotdeauna,
Și pe viclean și ucigaș.”¹¹⁶*

Dumnezeu pedepsește pe ucigași (Deut. 32/43)¹¹⁷ și cere sânge pentru sânge: „Căci Eu și sângele vostru, în care este viața voastră, îl voi cere de la orice fiară”¹¹⁸; și voi cere viața omului și din mâna omului, din mâna fratelui său.”¹¹⁹ (Facerea 9/5-6)

Sfântul Nicodim Aghioritul, referindu-se la femeile care avortează, se exprimă astfel: „adevărat, drăcesc lucru este acesta pe care îl întrebuințează unele mame, cu adevărat înfricoșat și mare păcat de moarte este această faptă, pentru că se fac ucigătoare șiucid nu unul, doi sau trei oameni, fac atâtea ucideri câți copii aveau să nască după urmarea trebuinței și a legii firești pe care Dumnezeu a hotărât-o”¹²⁰. Că este un lucru drăcesc ni-l spune însuși Domnul: „Voi aveți pe diavolul de față și țineți să faceți poftele tatălui vostru. El de la început a fost omorător de oameni”¹²¹.

Faptul în sine privește adevărul că Dumnezeu Însuși intenționează să creeze o făptură omenească și că această făptură apărută în sânul mamei este, prin avort, în mod deliberat, privată de viață, iar acest lucru nu este altceva decât un asasinat. Orice crimă este un ultragiul adus persoanei și trupului omenesc, niciuna însă nu se aseamănă cu pruncuciderea, care secătuieste tezaurul vieții, distrugând familia și ruinând neamul.¹²²

112 Idem.

113 Idem.

114 Popescu, Constantin, pr., *Psaltirea în versuri*, Editura Trinitas, Iași, 1995, pag. 108.

115 *** *Candela Moldovei*, an VI, nr. 5-6 / mai - iunie / 1997, Editura Trinitas, Iași, 1997, pag. 12.

116 Popescu, Constantin, pr., *op. cit.*, pag. 108.

117 *** *Candela Moldovei*, an VI, nr. 5-6 / mai - iunie / 1997, Editura Trinitas, Iași, 1997, pag. 12.

118 Idem.

119 *** *Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

120 *** *Candela Moldovei*, an VI, nr. 5-6 / mai - iunie / 1997, Editura Trinitas, Iași, 1997, pag. 12.

121 Idem.

122 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 231.

Avortul în canoanele confesiunilor creștine

Avortul în canoanele bisericii ortodoxe

Fidelă poruncii a cincea a Decalogului: „Să nu ucizi”, Biserica a afirmat încă din secolul întâi răutatea și gravitatea morală a oricărui avort provocat.¹²³ Astfel, în Didahie sau Învățătura celor 12 Apostoli (lucrare ce datează din jurul anului 100 d. Hr.), la a doua poruncă a învățaturii scrie: „să nu ucizi copil în pântece, nici pe cel născut să nu-l ucizi”¹²⁴. Epistola lui Pseudo - Barnaba din aceeași perioadă prezintă avortul ca fiind păcatul împotriva poruncii supreme a creștinismului, care este porunca iubirii de aproapele¹²⁵: „să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși”¹²⁶ (Matei 22/9). De aceea, capitolul XIX, nr. 5 al acestei epistole îndeamnă: „Să nu ucizi copil în pântecele mamei și nici să-l ucizi după ce s-a născut. Să nu-ți iei mâna ta de pe fiul tău sau de pe fica ta, ci să-i înveți din tinerețe frica de Domnul”¹²⁷.

Sfinții Părinți au condamnat în unanimitate avortul. Astfel, sfântul Clement Alexandrinul, Sfinții Ciprian și Tertulian consideră că avortul nu este doar asasinarea unei ființe umane nevinovate, ci, în același timp, este distrugerea lucrării și a iubirii lui Dumnezeu.¹²⁸ Sfântul Grigore Teologul, Sf. Maxim Mărturisitorul și Atanasie Sinaitul condamnă și ei avortul provocat, declarându-l dreptucidere, crimă, deicid.¹²⁹

„Cei care practică avortul sunt ucigași”¹³⁰ scrie Sfântul Clement Alexandrinul, iar Tertulian, referindu-se la contracepție, afirmă: „Homicidi festinatio prohibere nasci” (a împiedica nașterea înseamnă a te grăbi să ucizi)¹³¹.

Canonul al doilea al Sfântului Vasile cel Mare numește pe femeia ce a săvârșit avortul „ucigașă”, precizându-i astfel răspunderea și vina, iar canonul 8 are în vedere și vina corespunzătoare complicilor ei¹³²: „prin urmare și cele ce dau doctorii de avort, ucigașe sunt și ele și cele ce primesc

123 Dumea, Claudiu, pr., *Salvați viața!*, Editura ARC, București, apărută la Buzău, 1997, pag. 5.

124 Oprescu, Dan, *op. cit.*, pag. 50.

125 Dumea, Claudiu, pr., *Salvați viața!*, Editura ARC, București, apărută la Buzău, 1997, pag. 5.

126 ****Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

127 Oprescu, Dan, *op. cit.*, pag. 42.

128 Dumea, Claudiu, pr., *Salvați viața!*, Editura ARC, București, apărută la Buzău, 1997, pag. 6.

129 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 236.

130 ***Asociația Medicilor Catolici Iași, *op. cit.*, pag. 3.

131 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 221.

132 Ibidem, pag. 233.

otrăvurile care omoară fătul”¹³³ (canonul 8 al Sfântului Vasile cel Mare). Același lucru este prevăzut și în canonul 91 al Sinodului Trulan (692 d. Hr.): „Pe cele care dau doctorii lepădătoare de făt și pe cele care primesc otrăvuri pierzătoare de prunci, le supunem pedepsei ucigașului”¹³⁴. Sfântul Ioan Gură de Aur extindea complicitatea la avort și asupra bărbatului a cărui soție a săvârșit un avort, considerându-i împreună vinovați de păcatul uciderii.¹³⁵ De asemeni, Canonul 101 al Sinodului VI Ecumenic (692 d. Hr.) afirma: „Cu excepția cazurilor de pericol de moarte și care sunt de resorturile chirurgiei, avortul liber consimțit este un asasinat”¹³⁶.

Canoanele ce reglementau acest păcat erau foarte aspre. Astfel, Sinodul din Elvira - Spania, din anul 300 d. Hr., hotărăște ca femeia care săvârșește avort să fie oprită pe viață de la cele sfinte.¹³⁷ Mai târziu, canonul 21 al Sinodului de la Ancira, din anul 314, făcea un pogorământ, oprind femeia vinovată de săvârșirea avortului timp de 10 ani de la Sfânta Împărtășanie¹³⁸: „pe femeile care sunt desfrânate și-și omoară fătul și se îndeletnicesc cu pregătirea mijloacelor de avort, hotărârea de mai înainte le-a oprit până la ieșirea din viață, și această hotărâre se ține îndeobște. Dar gășind ceva spre a le trata mai blând, am hotărât ca vreme de 10 ani să împlinescă în penitență, potrivit treptelor hotărâte”¹³⁹.

Sfântul Vasile cel Mare reia dispozițiile prevăzute de acest din urmă sinod: „Acea care omoară fătul prin meșteșugire, se supune pedepsei uciderii și la noi nu este după subtilitatea expresiei de făt format și neformat; căci aici se osândește nu numai pentru cel ce se va naște, ci pentru că și pe sine s-a primejduit; căci mai de multe ori mor femeile în acest fel de încercări. Dar pe lângă aceasta se mai adaugă și omorârea fătului, altă ucidere după intenția celor ce îndrăznesc aceasta. Dar nu trebuie să se întindă pocăința lor până la moarte ci să se primească după un termen de 10 ani, dar vinderea să se hotărască nu după timp ci după chipul pocăinței.”¹⁴⁰ (canonul 2 al Sfântului Vasile cel Mare)

Prin aceste prevederi, Sfântul Vasile cel Mare arăta că celor ceucid fătul prin avort li se aplică pedeapsa cuvenită ucigașilor, adică penitență timp de 10 ani, admitând însă că acest termen poate fi prescurtat dacă vinovații se căiesc.¹⁴¹ El menționează că nu contează starea fătului care

133 Floca, N. Ioan, arhidiacon prof. dr. *Canoanele Bisericii Ortodoxe - note și comentarii*, Sibiu, 1992, pag. 347.

134 Ibidem, pag. 155.

135 Kalamaras, Meletios, *op. cit.*, pag. 27.

136 Evdokimov, Paul, *Taina iubirii - Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, traducere Gabriela Moldoveanu, Asociația Medicală Creștină CHRISTIANA, București, 1994, pag. 227.

137 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 236.

138 Idem.

139 Floca, N. Ioan, arhidiacon prof. dr. *op. cit.*, pag. 193.

140 Ibidem, pag. 342.

141 Idem.

poate fi deplin format sau încă nedefinit. După doctrina canonică, în toate cazurile se aplică pedeapsa pentru ucigași, pentru faptul că a fost ucis fătul și pentru că mama si-a expus propria viață.¹⁴²

Sfântul Ioan Postitorul considera și el avortul dreptucidere: „Femeii care nu se îngrijește de fătul său, ci din cauza neglijenței dânzei avortează, i se dă pedeapsa pentruuciderepremeditată”¹⁴³ (canonul 36 al Sfântului Ioan Postitorul). El face însă un pogorământ mai mare, oprind femeile vinovate de acest păcat doar 5 ani de la Sfânta Împărtașanie:

„Vasile cel Mare, în canonul său al doilea și al optulea, spune că femeile care strică cu meșteșugire pe feți în pânțele și cele ce dau și iau doctorii pentru ca să-i piardă și ca feții, înainte de vreme să cadă afară, să nu se împărtașească zece ani albi însă hotărâm ca acestora să li se dea cel mult până la cinci ani sau și trei ani”. (canonul 33 al Sfântului Ioan Postitorul)¹⁴⁴

Sfântul Ioan Postitorul face distincție între femeile care și-au provocat avort cu voie și cele care au pierdut fătul fără voie. În acest ultim caz, prin canonul 34, el dispunea ca „femeia care fără de voie a pierdut fătul să primească epitimie de un an”¹⁴⁵.

Pe lângă aceste canoane care opreau femeile de la cele sfinte pe o anumită perioadă, existau și epitimiile reparatorii. Așa erau canoanele Sfântului Nicodim Aghioritul, care prevedeau că „dacă femeia a lepădat pruncul să-i dai canon să hrănească un prunc sărac, de are mijloace”¹⁴⁶.

Având în vedere gravitatea acestui păcat, doctrina canonică precum și dreptul bizantin considerau avortul și un motiv de divorț.¹⁴⁷

În secolul XVII Biserica Ortodoxă Română, prin Pravila de la Govora (1640), la slova 374 condamnă păcatul săvârșirii avortului: „Carea de în muieri va purta ierbi sau le va mânca ca să nu facă feciori sau va face într-alt chip meșteșugit de va omorî copilul în pânțele ei, sau își va otrăvi locul acolo unde se zămislește copilul, ca să nu mai facă copii, aceea, ca un ucigaș să se canonisească”¹⁴⁸. Conform prevederilor cuprinse în Pravilă, orice femeie care săvârșea avort nu trebuia să se împărtașească timp de șapte ani, timp în care făcea „metanii două sute pe zi”¹⁴⁹, iar dacă acea femeie murea între timp, nu i se săvârșea slujba înmormântării.

În cartea *Mântuirea păcătoșilor*, la capitolul 5: *Să nu ucizi*, se menționa: „Dacă ai bătut femeia și a lepădat pruncul sau dacă a luat plante să

142 Idem.

143 Ibidem, pag. 443.

144 Idem.

145 Idem.

146 Moisin, Anton, *Ocotirea copiilor nenăscuți*, Editura POLSIB, Sibiu, 1997, pag. 11.

147 Floca, N. Ioan, arhidiacon prof. dr. *op. cit.*, pag. 193.

148 Idem.

149 Moldovan, Ilie, pr. prof., *op. cit.*, pag. 230.

ucidă embrionul sau să nu rămână însărcinată, toate acestea și altele asemenea se socotesc ucideri și se canonisesc cu multă asprime”¹⁵⁰.

Cele mai recente luări de poziție ale Bisericii Ortodoxe Române împotriva avortului datează din perioada de după Revoluția din Decembrie 1989. Astfel, în mai 1991, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române publica un apel intitulat *Păziți darul sfânt al vieții*, în care se arată de la început: „cu prilejul marii sărbători a Pogorârii Duhului Sfânt - Rusaliile, noi, membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, adresăm un călduros apel clerului și credincioșilor Bisericii noastre [...], chemându-i la apărarea și promovarea vieții...”¹⁵¹, după care se precizează:

„Profund îngrijorați de extinderea gravului păcat al avortului, adevărată crimă împotriva vieții și a Duhului Sfânt - Dătătorul de viață, adresăm o chemare sfântă părinților și îndeosebi mamelor, ca să apere dreptul la viață al pruncilor care, deși n-au văzut lumina zilei, sunt totuși chiar din momentul zămislirii, purtătorii chipului lui Dumnezeu”¹⁵².

La 5 mai 1992, în răspunsul mitropoliei Olteniei adresat Mișcării Buna Vestire din Brașov, episcopul - vicar Damaschin Severineanul scria: „Biserica a binecuvântat familia și nașterea de copii și nu a fost și nu va fi niciodată de acord cu avortul, care este o crimă împotriva umanității”¹⁵³.

De asemeni, Cuvântul pastoral al Bisericii Ortodoxe Române, din 1993, împotriva avortului și pentru apărarea darului sfânt al vieții, menționează:

„Nimeni nu are dreptul de a dispune după bunul plac de viața sa, de viața altora, sau chiar de a propriilor săi copii. Refuzul de a da viață sau oprirea cursului vieții desființează statutul însuși al omului, care a fost creat spre a fi născător și purtător de viață. Viața în om își are începutul din momentul concepției, iar după învățătura Bisericii, orice atentat împotriva ei este un păcat împotriva lui Dumnezeu, care este izvorul vieții. Sfânta Scriptură și Sfintele Canoane ale Bisericii noastre învață că avortul voit este păcat strigător la cer, întrucât este ucidere premeditată iar atât mamele cât și toți care iau parte sau contribuie la săvârșirea acestui păcat își atrag judecata lui Dumnezeu”¹⁵⁴.

Avortul în canoanele bisericii romano-catolice

Tradiția comună a Bisericii Creștine a considerat întotdeauna că viața umană trebuie protejată chiar de la început, în toate fazele ei de dezvoltare, și a condamnat avortul în nenumărate documente oficiale¹⁵⁵,

150 Kalamaras, Meletios, *op. cit.*, pag. 193.

151 Moisin, Anton, *op. cit.*, pag. 88.

152 Idem.

153 Ibidem, pag. 42.

154 Ibidem, pag. 90.

155 Dumea, Claudiu, pr., *Omul între „a fi” sau „a nu fi”*, Editura Arhiepiscopiei Romano - Catolice, București, 1998, pag. 57.

atât în cele comune, dinainte de Schisma de la 1054, cât și în cele datate după această perioadă.

Sfinții Părinți ai Bisericii, atât cei din Orient cât și cei din Occident: Sfântul Epifanie, Sfântul Ieronim, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Ambrozie, Sfântul Augustin, așezau avortul printre păcatele de maximă gravitate, alături de lepădarea de credință și adulter, deoarece se distruge, prin săvârșirea lui, lucrarea supremă a lui Dumnezeu care este omul¹⁵⁶.

Credința comună a creștinilor a fost exprimată de scriitorul bisericesc Athenagora cu aceste cuvinte: „*fătul din sânul mamei nu este un animal, el se află acolo prin bunăvoința Providenței*”¹⁵⁷.

Printre cele mai vechi documente ale Bisericii Apusene, prin care se condamnă avortul, se numără Constituțiunea Efraenatum din 29 Octombrie 1588, Decretul Sfântului Oficiu din 24 Iulie 1895 și propozițiunea 34 condamnată de Inocențiu al XI - lea¹⁵⁸.

Procreația avea în Apus, prioritate absolută. Pentru Sfântul Ambrozie, procreația era singura rațiune a căsătoriei. La fel, pentru Sfântul Augustin, printre cele trei bunuri ale căsătoriei: proles, fides, sacramentum (procreație, fidelitate și sacrament), țelul prim și dominant era procreația. Codul Dreptului Canonic al Bisericii Române (canonul 1013) exprimă cu fidelitate teza devenită clasică: „*Matrimonii finis primarius est procreatio atque educatio prolis*”¹⁵⁹ (primul scop al căsătoriei este procreația și educarea copiilor). „*Tot restul este subordonat acestui prim scop*”¹⁶⁰. În acest sens, Papa Pius al XI - lea scria în Enciclica Casti Conubii din 31 Decembrie 1930 că „*orice mod de a uza de căsătorie, în care, prin rautate omenească, actul este privat de puterea sa naturală de procreare, se îndreaptă împotriva legii lui Dumnezeu și a naturii și cei care îndrăznesc să facă asemenea fapte se fac vinovați de păcat grav*”¹⁶¹. La fel și Papa Pius al XII - lea, într-un discurs către moașe, afirma: „*orice atentat din partea soților în săvârșirea actului conjugal ori în dezvoltarea consecințelor sale naturale, atentat având drept scop privoarea lui de forța care îi este înăscută și împiedicarea procreării unei vieți noi, este imoral*”¹⁶². Referindu-se la avort, Papa Pius al XII - lea, declara în discursul din 29 noiembrie 1950 că: „*nu exista nici un om, nici o autoritate umană, nici o "prescripție medicală",*

156 Dumea, Claudiu, pr., *Salvați viața!*, Editura ARC, București, apărută la Buzău, 1997, pag. 6.

157 Idem.

158 Moisin, Anton, *op. cit.*, pag. 8.

159 Evdokimov, Paul, *Taina iubirii - Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, traducere Gabriela Moldoveanu, Asociația Medicală Creștină CHRISTIANA, București, 1994, pag. 25.

160 Idem.

161 Dumea, Claudiu, pr., *Planificarea familială după morală catolică*, Editura Presa Bună, Iași, 1994, pag. 13.

162 Idem.

eugenică, socială, economică, morală care să prezinte sau să dea un drept juridic valabil, vizând distrugerea unei vieți umane nevinovate”¹⁶³. Tot el amintea în 1951: „Orice ființă umana, chiar și copilul în sânul mamei, are dreptul la viață, drept primit direct de la Dumnezeu nu de la părinți, nici de la noua societate sau autoritate omenească”¹⁶⁴.

În ultimii ani, documentele Bisericii Romano - Catolice prin care se condamnă avortul au fost destul de numeroase și exprimate în termeni foarte categorici¹⁶⁵. Astfel, Enciclica *Humanae Vitae* a Papei Paul al VI - lea, din 25 iulie 1968 „exclue în mod absolut, ca mijloc licit de reglementare a nașterilor, întreruperea directă a procesului de naștere deja început, nici ales avortul direct, chiar și cel făcut pentru motive terapeutice”¹⁶⁶.

La Conciliul II Vatican, Biserica Romano - Catolică și-a reafirmat poziția pe care a avut-o întotdeauna:

„Din momentul concepției, viața trebuie ocrotită cu cea mai mare grijă și atenție. Avortul și uciderea copiilor sunt crime oribile”¹⁶⁷.

Noul Catehism al Bisericii Catolice exprimă această poziție astfel: „Viața umană trebuie respectată și apărută în mod absolut, încă din momentul concepției. Încă din primul moment al existenței sale, ființei omenești trebuie să i se recunoască drepturile persoanei, printre care, dreptul inviolabil al oricărei ființe nevinovate la viață [...]. Dumnezeu, Stăpânul vieții, le-a încredințat oamenilor misiunea nobilă de a ocroti viața, misiune care trebuie îndeplinită într-un mod vrednic de om. Așadar, încă de la zămislirea ei, viața trebuie protejată cu cea mai mare grijă: „avortul, ca și infanticidul, sunt crime odioase”¹⁶⁸(nr. 2270-2272).

Un document recent al Bisericii Catolice, referitor la dreptul la viață, intitulat „*Donum vitae*” (Darul vieții), preciza în acest sens:

„Drepturile inalienabile ale persoanei vor trebui recunoscute și respectate de societatea civilă și de autoritatea politică. Drepturile omului nu depind nici de indivizi, nici de părinți și nici măcar nu reprezintă o concesie din partea societății și a statului; ele aparțin naturii umane și sunt inerente persoanei în putere actului creator în care ea își are originea. Printre aceste drepturi fundamentale trebuie numit dreptul la viață și la integritate fizică al oricărei ființe umane de la concepere până la moarte”¹⁶⁹.

163 Dumea, Claudiu, pr., *Salvați viața!*, Editura ARC, București, apărută la Buzău, 1997, pag. 29.

164 Dumea, Claudiu, pr., *Omul între „a fi” sau „a nu fi”*, Editura Arhiepiscopiei Romano - Catolice, București, 1998, pag. 56.

165 Ibidem, pag. 57.

166 *** Enciclica *Humanae Vitae* a Sfântului Părinte Papa Paul al VI-lea, *Despre reglementarea nașterilor*, Editura Presa Bună, Iași, 1994, pag. 12.

167 *** Asociația Medicilor Catolici Iași, *op. cit.*, pag. 3.

168 Dumea, Claudiu, pr., *Salvați viața!*, Editura ARC, București, apărută la Buzău, 1997, pag. 5.

169 Ibidem, pag. 11.

În declarațiile sale, Papa Ioan Paul al II-lea spunea că, astăzi, „legiferarea avorturilor a devenit un fapt alarmant”¹⁷⁰ și din nefericire noi asistăm frecvent la „spectacolul ce vizează curmarea violentă a drumului atâtor vieți umane, care încă nu s-au născut”¹⁷¹. El condamnă avortul în enciclica sa, „*Evangelium Vitae*”¹⁷², iar în declarația din 25 Decembrie 1986, afirmă: „În realitate, avortul este o înfrângere a omului și a societății civile. Prin el este sacrificată viața unei ființe umane de dragul unor bunuri de mai mică valoare, invocându-se adesea motive inspirate din lipsa de curaj și de încredere în viață... Aceasta este una din urmările cele mai îngrijorătoare ale materialismului teoretic și practic, care, eliminându-l pe Dumnezeu, săvârșește prin a elimina și omul”¹⁷³. De aceea, „Biserica este chemată să arate din nou tuturor, cu cea mai clară și puternică convingere, voința ei de a promova cu orice mijloace viața umană și de a o apăra împotriva oricărei uneltiri la ființa ei, în oricare stadii de dezvoltare s-ar afla.”¹⁷⁴ (din declarațiile Papei Ioan Paul al II-lea)

Sanctiunea pentru acest grav delict împotriva vieții umane este, conform Dreptului Canonic al Bisericii Catolice, excomunicarea.¹⁷⁵ Prin însuși faptul comiterii delictului, cade în excomunicare nu numai femeia care avortează, dar și cei care într-un fel sau altul cooperează la săvârșirea avortului. Așa sunt de exemplu medicii, asistentele, soții care își obligă soțiile să facă avort, întrucât și aceștia devin complici la crima și se fac vinovați de păcat grav¹⁷⁶. Se menționează însă, că, prin această sancțiune, Biserica Romano - Catholică nu intenționează să restrângă domeniul milostivirii, ci să pună în evidență gravitatea crimei săvârșite, daună ireparabilă pricinuită copilului nevinovat care a fost ucis, părinților și întregii societăți¹⁷⁷.

Gravitatea consecințelor acestui păcat a fost subliniată și de Maica Tereza care spunea că avortul distruge pacea, fiind un război împotriva omenirii¹⁷⁸ și de aceea este necesară urmarea îndemnului Papei Ioan Paul al II-lea, îndemn lansat la rugăciunea Angelus din 8 septembrie 1985:

„Salvați omul care încă nu s-a născut, amenințat de omul care s-a născut”¹⁷⁹.

170 Dumea, Claudiu, pr., *Omul între „a fi” sau „a nu fi”*, Editura Arhiepiscopiei Romano - Catolice, București, 1998, pag. 55.

171 Idem.

172 Ibidem, pag. 57.

173 Ibidem, pag. 55.

174 Moisin, Anton, *op. cit.*, pag. 8.

175 Dumea, Claudiu, pr., *Salvați viața!*, Editura ARC, București, apărută la Buzău, 1997, pag. 7.

176 Idem.

177 Idem.

178 Stössel, Pius, *op. cit.*, pag. 80.

179 Dumea, Claudiu, pr., *Omul între „a fi” sau „a nu fi”*, Editura Arhiepiscopiei Romano - Catolice, București, 1998, pag. 56.

Avortul în învățătura bisericilor protestante și neoprotestante

Toate Bisericile neoprotestante și protestante împărtășesc punctul de vedere comun al Bisericii Creștine față de avort, și anume că acesta este o crimă și o încălcare a legilor lui Dumnezeu. Personalități marcante din mediile evanghelice s-au ridicat împotriva avortului, semnificativ în acest sens fiind profesorul și psihologul James Dobson, președintele și fondatorul organizației nonprofit „Focus on the Family”¹⁸⁰. Într-o conferință ținută în fața unui mare număr de pelerini veniți la Ohio, acest profesor condamnă avortul, considerându-l „a fi cea mai serioasă chestiune a zilelor noastre datorită valorii aceluia copilăș care va fi avortat”.¹⁸¹ Studiind impactul pe care îl au avorturile asupra concepției despre valoarea vieții umane, dr. James Dobson menționa: „este interesant de observat că femeia care s-a decis să urmeze viața din interiorul trupului ei se referă la ea ca la „fetus” (făt). Dar dacă se decide să-l păstreze și să-l nască, se referă la această viață cu cuvintele: „bebelușul meu”. Nevoia stabilirii acestei deosebiri este evidentă: dacă dorim să ucidem o ființă umană fără să ne simțim vinovați, mai întâi trebuie să o depozedăm de demnitate și valoare umană. Trebuie să îi dăm un nume medical pentru a evita aluzia la personalitate. Această diferențiere a fost atât de eficientă în societatea noastră, încât copilul nenăscut, în primele șase luni de viață intrauterine, poate fi sacrificat fără ca cineva să resimtă vreo pierdere”¹⁸². Vina aparține în primul rând legislației avorturilor, legislației ce determină schimbări cu un impact major asupra vieții umane.¹⁸³ Spre exemplu, „avortul este foarte strict legat de infanticid, iar uciderea celor născuți este primul pas spre uciderea celor bătrâni sau a altor categorii de oameni”¹⁸⁴. Dr. Dobson combate cu vehemență acest gen de practici, susținând, în virtutea legilor creștine, că „dreptul unei persoane nu este prescris de lege ci este dat de Creator”¹⁸⁵. De aceea, avortul nu este o chestiune politică. „Nu are nimic de a face cu democrația și nici cu republicanii”. El este o chestiune spirituală¹⁸⁶.

„Textele biblice”, susține el, resping în mod absolut ideea că un copil nenăscut nu are suflet sau personalitate. „Nici un argument logic nu poate justifica îndepărtarea micuței ființe umane din locul sigur unde trăiește și condamnarea la moarte pe o masă din spital. Nici un considerent socio-economic

180 *O chestiune de valoare* - un program special despre valoarea vieții (casetă video) - prezentator dr. James Dobson, Fundația Impact Media, Timișoara, Copyright Focus on the Family, 1996, 15 min.

181 Idem.

182 Dobson, James, *Căsătoria - împlinire sau frustrare?*, traducător Verlan Octavian, Editura Noua Speranță, Timișoara, 1994, pag. 116.

183 Idem.

184 *O chestiune de valoare* - un program special despre valoarea vieții (casetă video) - prezentator dr. James Dobson, Fundația Impact Media, Timișoara, Copyright Focus on the Family, 1996, 15 min.

185 Idem.

186 Idem.

nu poate ușura vina noastră colectivă pentru uciderea acestor vieți create după chipul lui Dumnezeu. În Evanghelia observăm tandrețea lui Iisus față de copii, iar cele mai înspăimântătoare avertismente le-a adresat celor care le vor face rău. Convingerea mea profundă este că El nu ne va considera nevinovați pentru neconținută pruncucidere care se desfășoară în societatea noastră. Ne va spune la fel cum i-a spus lui Cain, ucigașul fratelui său, Abel: „Glasul sângelui fratelui tău strigă din pământ până la Mine”¹⁸⁷.

Bibliografie

- *** Asociația Medicilor Catolici Iași, *Avortul, întrebări și răspunsuri*, Editura Presa Bună, Iași, 1993.
- *** *Biblia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.
- *** *Candela Moldovei*, an VI, nr. 5-6 / mai - iunie / 1997, Editura Trinitas, Iași, 1997.
- *** *Candela Moldovei*, anul VI, nr. 5-6 / mai - iunie / 1997, supliment *Muguri de Lumină*, an V, nr.2 (18), Editura Trinitas, 1997.
- *** Enciclica *Humanae Vitae* a Sfântului Părinte Papa Paul al VI-lea, *Despre reglementarea nașterilor*, Editura Presa Bună, Iași, 1994.
- *** *Jurnal de nursing, Revista pentru educație și informare profesională*, Anul 2, Nr. 2(6), 1994.
- Abrudan, Dumitru pr. prof. dr., Cornițescu, Emilian, diac. prof. dr., *Arheologie Biblică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
- Bologa, V.L. și colaboratorii, *Istoria Medicinii Universale*, Editura Medicală, București, 1970.
- Bydlowski, Monique, *Psihanaliza maternității*, traducere din limba franceză de Georgeta Metrea, Editura Trei, Iași, 1998.
- Chateaubriand, *Călătorii*, Editura Sport - Turism, București, 1978.
- Chirică, Vasile, *Cu femeia prin milenii, mit și realitate*, Editura Helios, Iași, 1997.
- Clément, Olivier, *Trupul morții și al slavei*, traducere sora Eugenia Vlad, Asociația filantropică medicală creștină CHRISTIANA, București, 1966.
- Cowel, A., *Inima pădurii*, Editura Științifică, București, 1968.
- Dobson, James, *Căsătoria - împlinire sau frustrare?*, traducător Verlan Octavian, Editura Noua Speranță, Timișoara, 1994.
- Dumea, Claudiu, pr., *Omul între „a fi” sau „a nu fi”*, Editura Arhiepiscopiei Romano - Catolice, București, 1998.
- Dumea, Claudiu, pr., *Planificarea familială după morală catolică*, Editura Presa Bună, Iași, 1994.

187 Dobson, James, *op. cit.*, pag. 118

- Dumea, Claudiu, pr., *Salvați viața!*, Editura ARC, București, apărută la Buzău, 1997.
- Evdokimov, Paul, *Femeia și mântuirea lumii*, traducere - Gabriela Moldoveanu, Asociația filantropică medicală creștină CHRISTIANA, București, 1995.
- Evdokimov, Paul, *Taina iubirii - Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, traducere Gabriela Moldoveanu, Asociația Medicală Creștină CHRISTIANA, București, 1994.
- Floca, N. Ioan, arhidiacon prof. dr. *Canoanele Bisericii Ortodoxe - note și comentarii*, Sibiu, 1992.
- Habra, Georges, *Iubire și senzualitate*, traducere Dora Mezdrea, Editura Anastasia, București, 1994.
- Kalamaras, Meletios, *Avortul*, traducere Garoafa Coman, Editura „Ortodoxos Kypseli”, Tesalonic, 1991.
- Luca, Vasile, *Avortul provocat*, Editura Medicală, București, 1987.
- Moisin, Anton, *Ocrotirea copiilor nenăscuți*, Editura POLSIB, Sibiu, 1997.
- Moldovan, Ilie, pr. prof., *Adevărul și frumusețea căsătoriei - Teologia iubirii*, vol. II, Alba Iulia, 1996.
- Nistoreanu, Gheorghe, Boroii, Alexandru, Molnar, Ioan și colaboratorii, *Drept Penal - partea specială*, Editura Europa Nova, București, 1997.
- Oprescu, Dan, *Filosofia avortului*, Editura Trei, București, 1997.
- Popescu, Constantin, pr., *Psaltirea în versuri*, Editura Trinitas, Iași, 1995.
- Stössel, Pius, *Myriam, de ce plângi? - Trauma avortului*, traducere din limba germană de dr. Cristina Valea, Editura Ariel, Timișoara, 1998.

Articole

- Familia creștină azi*, Extras din revista Teologie și viață, nr. 5-7 / 1994, Editura Trinitas, Iași, 1995.

Materiale video

- O chestiune de valoare* - un program special despre valoarea vieții (casetă video) - prezentator dr. James Dobson, Fundația Impact Media, Timișoara, Copyright Focus on the Family, 1996, 15 min.